

Mustafa Göktürk

<https://orcid.org/0000-0003-4349-0591>

Principal, Ceylanpınar Atatürk Secondary School, Turkey, mustafagokturk2011@gmail.com

Mehmet Salih Demir

<https://orcid.org/0009-0003-8695-2685>

Assistant Principal, Şehit Pekmezçiler Şehit Polis Halit Gülser ilkokulu Secondary School, Turkey, salihd899@gmail.com

Kerem Doğan

<https://orcid.org/0009-0001-3029-4471>

Assistant Principal, Pekmezçiler şehit polis halit gülser imam hatip School, Turkey, saramigo08@gmail.com

Mahsum Araz

<https://orcid.org/0009-0008-5048-9891>

Teacher, Arı İmam Hatip Secondary School, Turkey, olivengo_47@hotmail.com

Mahmut Özer

<https://orcid.org/0009-0002-8203-2032>

Principal, Altınçevre Primary School, Turkey, mhmtzr02@hotmail.com

Derya Can

<https://orcid.org/0009-0005-1835-7563>

Assistant Principal, Uluslararası Limanı Primary School, Turkey, 33drycn@gmail.com

Cemal Çatak

<https://orcid.org/0009-0009-8195-5717>

Teacher, Primary, Turkey, cemalcatak0@gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Göktürk, M., Demir, M., S., Doğan, K., Araz, M., Özer, M., Can, D. ve Çatak, C., (2024). Öğretmen Algularına Göre İlköğretimde Çalışan Okul Müdürlerinin Eleştirel Liderlik Stillerinin İncelenmesi, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (1), 418-427.

Öğretmen Algularına Göre İlköğretimde Çalışan Okul Müdürlerinin Eleştirel Liderlik Stillerinin İncelenmesi

Öz

Okul müdürleri hızlı bir değişim gösteren çevrelerine uyum sağlayabilmek için eleştirel düşünmeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Küresel liderlerin eleştirel düşünme yeteneklerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin öğretmenlerin bazı değişkenlerine (cinsiyet, kadro durumu ve kıdem) göre incelenmesidir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılında Diyarbakır merkez ilçelerinde çalışan 11897 öğretmenden oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, evrenden tesadüfî örnekleme yoluyla ile belirlenen 328 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Aygün ve Özgenel (2019) tarafından geliştirilen “Eleştirel Liderlik Stilleri Ölçeği” 5’li likert

tipi, 30 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde; t-testi, ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin öğretmenlerin cinsiyetlerine, kadro durumları ve mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Müdür, Öğretmen, Eleştirel Liderlik, Okul

Investigation of Critical Leadership Styles of Primary School Principals According to Teachers' Perceptions

Abstract

School principals need critical thinking in order to adapt to their rapidly changing environment. Global leaders need to have critical thinking skills. In this context, the aim of this study is to examine the critical leadership styles of school principals according to some variables (gender, tenure status and seniority) of teachers. The population of the study consists of 11897 teachers working in the central districts of Diyarbakır in the 2023-2024 academic year. The sample of the study consists of 328 teachers who were determined by random sampling from the population. The data of the study were collected using the "Critical Leadership Styles Scale" developed by Aygün and Özgenel (2019), which is a 5-point Likert-type scale consisting of 30 items and 4 sub-dimensions. In the analysis of the research data; t-test and ANOVA test were used. As a result of the analyses, it was seen that the critical leadership styles of school principals did not differ significantly according to the gender, tenure status and professional seniority of the teachers.

Keywords: Leadership, Principal, Teacher, Critical Leadership, School

Giriş

Eğitim camiasında liderlik üzerinde herkesin uzlaşmış olduğu bir kavram olmadığından, bu alanda çalışma yapanların kendine göre bir tanımlama geliştirdiği belirtilebilir. Liderlik kavramı bir tanımlamada, izleyenlerin var olan güçlerini harekete geçirebilmelerine imkân tanımak, engelleri kaldırmak, gelişimlerini sağlamak ve kılavuzluk etmek şeklinde tanımlanmaktadır (Başaran, 2004). Liderliğin tanımlaması temelde liderin yaptığı ile sınırlı bir olgudur. Liderlik özelliklerinin ve davranışlarının belirlenmesinde, izleyenlerin beklentileri ve algılarının belirleyici olduğu kabul edilebilir. Liderlerden sadece bireyleri ortak bir amaç için harekete geçmelerini sağlama beklenmemekte, aynı zamanda izleyenlerin beklentilerini, değerlerini ve duygularını da önemseyen bir vizyon oluşturmaları sağlamaları beklenmektedir (Karip, 1998). Bu sebeple liderliğin sadece özelliklerine dayalı ele alınması söz konusu değildir. Belirli hedeflere ve amaçlara yönelik insan topluluklarının oluşturulması ve toplulukların harekete geçirilmesi herkeste kolay bulunmayan bazı becerileri ve ikna yeteneğini gerektirmektedir (Eren, 2020). Liderlerin hızlı bir değişim gösteren çevrelerine uyum sağlayabilmek için eleştirel düşünmeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Küresel liderlerin eleştirel düşünme yeteneklerine sahip olmaları gerekmektedir (Jenkins, 2012). Küresel liderlerin farklı

kültürlerden olan insanların inanç ve görüşlerini kavrayabilmesi için bu kültürlerle uyum sağlamaları gerekir. Eleştirel düşünme ile üst biliş birbirini tamamlayan ve yakından ilişkili kavramlardır (Goryunova ve Jenkins, 2017, s.80). Liderlerin gelişiminde üst biliş süreçleri önem arz etmektedir (Day vd., 2014, s.64). Liderlik eleştirel düşünmeyi gerektirdiği takdirde örgütlerin eleştirel liderlere ihtiyacı olabileceği belirtilebilir. Eleştirel liderlik, liderlerin farklı durumlarda eleştirel düşünme becerilerini karar verme aşamalarında uygulamasını ifade etmektedir (Jenkins & Cutchens, 2011, s.6). Jenkins ve Cutchens eleştirel liderliği şu şekilde tanımlamaktadır: Eleştirel liderlik, farklı durumlarda eleştirel düşünme becerilerinin liderlerin karar verme aşamalarına uygulanmasıdır (Jenkins & Cutchens 2011, s.6).

1. Eleştirel liderlik

Liderlik ile ilgili yapılan çalışmalar 1950'li yıllardan sonra artmaya başlamıştır. Özellikle 1980'li yılların başında liderlikle ilgili yeni yaklaşımlar ortaya konulmuştur (Şentürk, 2010). Eğitimdeki gelişmeler eğitim liderliği ile ilgili bazı kavramları öne çıkarmıştır. Bu kavramlar paylaşılan liderlik, dönüştürücü liderlik, güçlendirici liderlik, eleştirel liderlik vb. leridir (Grace, 2000; Turner,1998; Dawson, 1997; Nurluöz, 2011). Eleştirel liderlik çalışmaları, İngiltere, ABD, Avustralya, Yeni Zelanda ve diğer yerlerde çeşitli yönlerle eğitim yönetimi çalışmalarının baskınlığına karşı tepki veren teorisyenlerin çalışmalarından oluşur (Grace, 2000). Bu çalışmalar, eğitim yönetiminin baskınlığına karşı, planlı karşıt bir hareketten ziyade bazı ülkelerdeki gelişmelere karşı yapılan eleştirel çalışmalar bütünüdür. Buna rağmen şu da iddia edilebilir ki eleştirel liderliğin entellektüel ve profesyonel bağlamı, liderlik çalışmaları için alternatif gündem oluşturan birtakım birleştirici temaların da olduğu görülebilir (Rızvı, 1989). Jenkins, (2012) eleştirel liderliği tanımlarken; farklı liderlik-karar verme durumlarında eleştirel düşünme becerilerini uygulamak olarak tanımlamıştır. Karar verme ve liderlik etme durumlarında eleştirel düşünmenin liderler ve takipçileri için zor olduğunu söyler. Lakomski'ye (2001) göre eleştirel liderlik anlayışının merkezinde özerklik ve hesap verilebilirlik yatmaktadır. Özerklik sadece bir içerik ve toplulukla ilişkili olarak gösterilen hareket ve serbestliği gerektirir. Hesap verebilirlik ise bir karşı koyma olmadığı sürece belli oranda yerel özerkliği gerektirir. Tüm bu çerçevede eleştirel bir okul lideri, okulun tüm paydaşlarının görüşlerini almalı ve onların katılımını sağlamalıdır. Dolayısıyla bu açıdan araştırmada; öğretmen algılarına göre, okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin bazı değişkenlere göre incelenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin eleştirel liderlik stillerini cinsiyet, kadro durumu ve kıdem değişkenleri arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ortaya koymaya çalışılmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup değişkenler arasındaki korelasyon tespit edilmeye çalışılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.

2.2. Veri Toplama Araçları

a. Demografik Bilgiler Formu: Öğretmenlere ait demografik bilgileri toplamaya yönelik olan bu formda; cinsiyet, kadro durumu ve kıdem gibi özellikler yer almaktadır.

b. Eleştirel Liderlik Stilleri Ölçeği: Aygün ve Özgenel (2019) tarafından okul yöneticilerinin eleştirel liderlik stillerine dair öğretmen algılarının belirlenmesi için geliştirilen ölçek; 5'li likert tipinde bir ölçektir. 30 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; Açık fikirlilik ve Esneklik (11 madde), Eleştirel Karar Alma ve Eylemler (10 46 madde), Araştırmacılık ve İletişim (5 madde) ve Gelişime Odaklanma ve Karar verme (4 madde) alt boyutlarıdır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin puanlamasında alt boyutların ayrı ayrı puanlamasının yanı sıra toplam ölçek puanı da hesaplanmaktadır. Hesaplamalar aritmetik ortalama alınarak yapılmaktadır. 1-1.79 arası aritmetik ortalama puanı çok düşük olarak, 1.80-2.59 arası aritmetik ortalama puanı düşük olarak, 2.60-3.39 arası aritmetik ortalama puanı orta olarak, 3.40-4.19 arası aritmetik ortalama puanı yüksek olarak ve 4.20- 5.00 arası aritmetik ortalama puanı ise çok yüksek olarak yorumlanmaktadır. 30 madde için hesaplanan Cronbach Alpha iç-tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.969 olarak tespit edilmiştir. Alt boyutlara ait Cronbach Alpha iç-tutarlılık katsayılarına bakıldığında; Açık Fikirlilik ve Esneklik alt boyutunda 0.942, Eleştirel Karar Alma ve Eylemler alt boyutunda 0.922, Araştırmacılık ve İletişim alt boyutunda 0.912 ve Gelişime Odaklanma ve Karar Alma alt boyutunda 0.882 olarak raporlanmıştır. Bu çalışma için eleştirel liderlik stilleri ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0,97 ve ölçeğin alt boyutlarına ait Cronbach Alpha değerleri; Açık Fikirlilik ve Esneklik alt boyutunda 0,92, Eleştirel Karar Alma ve Eylemler alt boyutunda 0,92, Araştırmacılık ve İletişim alt boyutunda 0,89 ve Gelişime Odaklanma ve Karar Alma alt boyutunda 0,87 olarak belirlenmiştir (Işık, 2023).

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2023-2024 eğitim öğretim yılında Diyarbakır merkez ilçelerinde görev yapan 1174 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, evrenden tesadüfi örnekleme yoluyla ile belirlenen 328 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	171	52,1
Erkek	157	47,9

Kadro Durumu		
Kadrolu	289	88,3
Sözleşmeli	39	11,7
Kıdem Düzeyi		
1-9	115	35,0
10-19	110	33,5
19 ve üstü	103	31,5

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. Araştırmaya katılanların %52,1’i kadındır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin % 88’3’ü kadrolu öğretmen olduğu ve son olarak katılımcıların %35,0’ı 1-9 kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde: aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmada, t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler 5’li likert tipi ölçeklerdir. Bu ölçeklerden alınan puanların yorumlanması için Aralık genişliği=Ranj/Grup sayısı formülü ile $4/5=0,80$ olarak alınmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde alt amaçlara göre araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin genel puan durumları aşağıda ki tablo da verilmiştir.

Tablo 2. Okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerine sahip olma düzeyleri

Boyutlar	\bar{X}	SS	N
Açık fikirlilik ve Esneklik	3,29	,81	328
Eleştirel Karar Alma ve Eylemler	3,11	,77	328
Araştırmacılık ve İletişim	3,09	,89	228
Gelişime Odaklanma ve Karar verme	3,19	,70	328

Tablo 2’ye bakıldığında okul müdürlerin eleştirel liderlik ölçeğinin tamamına ait aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,17$) katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte “Açık fikirlilik ve Esneklik” ($\bar{X}=3,29$), “Eleştirel Karar Alma ve Eylemler” ($\bar{X}=3,11$), “Araştırmacılık ve İletişim” ($\bar{X}=3,09$) ve “Gelişime Odaklanma ve Karar verme” ($\bar{X}=3,19$) boyutlarının da yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin okul müdürlerinin eleştirel liderlik stillerinin orta düzeyde algıladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre okul müdürlerin eleştirel liderlik stilleri açısından fark olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilen t-Testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen algularına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik sitillerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçlar

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	P
Açık fikirlilik ve Esneklik	Kadın	171	3,33	,85	-2,794	897	,210
	Erkek	157	3,19	,89			
Eleştirel Karar Alma ve Eylemler	Kadın	171	3,21	,78	-2,245	747	,189
	Erkek	157	3,37	,73			
Araştırmacılık ve İletişim	Kadın	171	3,20	,69	-2,147	969	,177
	Erkek	157	3,26	,91			
Gelişime Odaklanma ve Karar verme	Kadın	171	3,30	,68	-1,364	369	,153
	Erkek	157	3,27	,87			

*p>0,05

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin algularına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik sitillerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t=-2,137$; $p=.182$). P değeri 0,05 ten büyük olduğu için öğretmenlerin eleştirel liderlik sitillerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir. Araştırmanın alt problemde okul müdürlerin eleştirel liderlik sitillerinin öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen algularına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik sitillerinin kadro durum değişkenine ilişkin t-testi sonuçlar

Boyut	Kadro Durumu	N	\bar{X}	S	t	sd	P
Açık fikirlilik ve Esneklik	Kadrolu	289	3,24	,87	,287	259	,188
	Sözleşmeli	39	3,40	,70			
Eleştirel Karar Alma ve Eylemler	Kadrolu	289	3,39	,79	,269	967	,170
	Sözleşmeli	39	3,58	,82			
Araştırmacılık ve İletişim	Kadrolu	289	3,44	,86	,374	347	,234
	Sözleşmeli	39	3,23	,84			
Gelişime Odaklanma ve Karar verme	Kadrolu	289	3,35	,90	,748	542	,241
	Sözleşmeli	39	3,40	,92			

*p>0,05

Tablo 4’e incelendiğinde öğretmenlerin algularına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik

sitilerinin öğretmenlerin kadro durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{[412]} = .208$; $p > 0,05$). Okul müdürlerinin eleştirel liderlik sitilerinin alt boyutlarında öğretmenlerin kadro durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın alt probleminde müdürlerin eleştirel liderlik sitilerinin öğretmenlerin çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Algularına Göre Okul Müdürlerin Eleştirel Liderlik Sitilerinin Kıdem Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Boyutlar	Sınıf düzeyi	N	\bar{X}	ss	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Kareler sd	Kareler ort.	F	p	Anlamlı fark
İş birliği	1-9	115	3,28	,74	Gruplar arası	,745	75	,778	,897	,187	---
	10-19	110	3,37	,80	Gruplar içi	,541	82	,298			
	19 ve üstü	103	3,19	,77	Toplam	,387	74	,387			
Eleştirel Karar Alma ve Eylemler	1-9	115	3,41	,70	Gruplar arası	,795	82	,489	,358	,244	---
	10-19	110	3,09	,82	Gruplar içi	,784	86	,374			
	19 ve üstü	103	3,11	,79	Toplam	,698	83	,662			
Araştırmacılık ve İletişim	1-9	115	3,12	,83	Gruplar arası	,741	80	,748	,452	,144	---
	10-19	110	3,19	,75	Gruplar içi	,387	77	,698			
	19 ve üstü	103	3,37	,69	Toplam	,482	86	,558			
Gelişime Odaklanma ve Karar verme	1-9	115	3,22	,65	Gruplar arası	,471	69	,687	,413	,195	---
	10-19	110	3,31	,79	Gruplar içi	,398	77	,541			
	19 ve üstü	103	3,27	,82	Toplam	,756	75	,747			

* $p > 0,05$

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin algularına göre eleştirel liderlik sitilerinin öğretmenlerin mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı görülmektedir ($F = ,530$; $p = .192$). Bu kapsamda farklı mesleki kıdemlere sahip öğretmenlerin birbirine yakın algılara sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç

Bu araştırma amacı okul müdürlerinin öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırma 328 öğretmen üzerinden gerçekleştirilmiştir. Öğretmen algılarına göre eleştirel liderlik cinsiyet, kadro durumu ve kıdem türüne göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin okul müdürlerinin eleştirel liderlik davranışlarını yüksek düzeyde algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında bu araştırma sonuçlarına benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Aygün (2018) yaptığı çalışmada araştırmaların sonuçlarına göre okul yöneticileri yüksek düzeyde eleştirel liderlik stiline sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer bulguda öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Şevik (2012) ve Avcı'nın (2015) yaptıkları çalışmada eleştirel liderlik stiline sahip bir okul müdürünün öğretmenlerin cinsiyet durumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür. Literatür incelendiğinde benzer nitelikteki bulgular tespit edilmiştir. Bir diğer alt bulguda öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerin eleştirel liderlik stillerinin öğretmenlerin kadro durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Son alt bulgu incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre eleştirel liderlik stillerinin öğretmenlerin mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı görülmektedir. Aygün (2018) yaptığı çalışmada kıdem değişeni açısından öğretmenlerin görüşlerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yine literatür incelendiğinde benzer çalışmalara rastlanılmıştır. Kürüm (2002), yaş ilerledikçe eleştirel düşünme gücünde düşüşün olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında şu öneriler getirilebilir: Eleştirel liderlik stillerinin etkisi çeşitli değişkenler bağlamında araştırılabilir. Nitel bir araştırma ile ortaya koyulabilir. Farklı katılımcılar dahil edilip çalışma genişletilebilir.

Kaynaklar

- Avcı, A. (2015). Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 161-189.
- Aygün, C. (2018). *Eleştirel Liderlik Stili İle Liderlik Uygulamaları Arasındaki İlişki* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yök Tez.
- Başaran, İ. E. (2004). *Yönetimde İnsan İlişkileri; Yönetimsel Davranış (3.Basım)*. Nobel Yayınları.
- Dawson, G. (1997). *Issues and Directions in Preparing School Leaders:Lessons From A Worldwide Web*: New South Wales: The Australian College of Education (Monograph No 30).

- Day, D. V., Fleenor, J. W., Atwater, L. E., Sturm, R. E., ve McKee, R. A. (2014). Advances in leader and leadership development: A review of 25 years of research and theory. *The Leadership Quarterly*, 25 (1), 63-82.
- Eren, E. (2020). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. Beta Yayınları.
- Goryunova, E., ve Jenkins, D. M. (2017). Global leadership education: Upping the game. *Journal of Leadership Education*, 16 (4), 76-93.
- Grace, G. (2000). Research and the challenges of contemporary school leadership: the contribution of critical sholarship. *British Journal of Educational Studies*, 48 (3), 231-248.
- Grace, G. (2000). Research and the challenges of contemporary school leadership: the contribution of critical sholarship. *British Journal of Educational Studies*, 48 (3), 231-248.
- Işık, N. (2023). *Okul Müdürlerinin Eleştirel Liderlik Stili İle Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Sinizm Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi]. Yök Tez.
- Jenkins, D. (2012). Global critical leadership: Educating global leaders with critical leadership competencies. *Journal of Leadership Studies*, 6 (2), 95-101.
- Jenkins, D. M., ve Cutchens, A. B. (2011). Leading Critically: A Grounded Theory of Applied Critical Thinking in Leadership Studies. *Journal of Leadership Education*, 10 (2), 1-21.
- Karip, E. (1998). Dönüşümcü Liderlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim Dergisi*, 16, 443-465.
- Kürüm, D. (2002). *Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Gücü*, [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yök Tez.
- Lakomski, G. (2001). Organizational change, leadership and learning: Culture as cognitive process. *The International Journal of Educational Management*, 15, 68- 77.
- Nurluöz, Ö. (2011). *Üniversitelerde Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerine Göre Eğitim Yöneticilerinin Davranışlarının İncelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Rizvi, F. (1989). Örgütsel demokrasinin savunulması. *Eğitim liderliğine eleştirel bakış açıları*, 138-157.
- Şentürk, C. (2010). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları İle Okul İkliminin Karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi]. Yök Tez.
- Şevik, K. M. (2012). *İlköğretim Okulları Müdürlerinin Liderlik Stilleri İle Öğretmenlerin Örgütsel Güven Algıları Arasındaki İlişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.

Turner, C. (1998). Analyzing the rol of the subject head of department in secondary schools in England and Wales: Towards a theoretical framework. *School Leadership and Management*, 18 (3), 373-389.